

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УКРАЇНИ «КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»**

Я.І. ГЛУЩЕНКО

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ

**САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ: РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА
ЗАВДАННЯ**

*для студентів спеціальності 051 «Економіка»,
освітньої програми «Міжнародна економіка»*

Київ
КПІ ім. Ігоря Сікорського
2020

УДК 339.9 (477)

Міжнародна економічна діяльність України [Електронний ресурс]: самостійна робота студентів: рекомендації та завдання для студ. спеціальності 051 «Економіка», освітньої програми «Міжнародна економіка» / Я.І. Глущенко; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 411 Кбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 59 с.

*Гриф надано Методичною радою КПІ ім. Ігоря Сікорського (протокол № від 2020р.)
за поданням Вченої ради факультету менеджменту та маркетингу
(протокол № 9 від 25.05.2020р).*

Рекомендації та завдання для самостійної роботи студентів складено у відповідності до затвердженої програми дисципліни та призначено для бакалаврів спеціальності 051 «Економіка». По кожній темі наведено мету, завдання для самостійної роботи, контрольні питання до теми, тести, рекомендовану літературу.

Електронне мережне навчальне видання
МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ

Укладачі:

Я.І. Глущенко, канд. екон. наук, доц.

Відповідальний редактор:

С. В. Войтко, докт. екон. наук, професор, завідувач кафедри міжнародної економіки факультету менеджменту та маркетингу

Рецензенти:

В. Я. Голюк, канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту факультету менеджменту та маркетингу

© Я.І. Глущенко, 2020

© КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	6
ТЕМА 1. МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ: ПОНЯТТЯ, ХАРАКТЕРИСТИКА СУБ'ЄКТНОЇ СКЛАДОВОЇ	8
Практичні завдання для самостійної роботи до теми 1.....	8
Завдання для самостійної роботи до теми 1.....	9
Контрольні питання до теми 1.....	10
Тести до теми 1.....	10
Рекомендована література.....	12
ТЕМА 2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ	12
Практичні завдання для самостійної роботи до теми 2.....	12
Завдання для самостійної роботи до теми 2.....	13
Контрольні питання до теми 2.....	13
Тести до теми 2.....	14
Рекомендована література.....	17
ТЕМА 3. РИЗИКИ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	17
Практичні завдання для самостійної роботи до теми 3.....	18
Завдання для самостійної роботи до теми 3.....	19
Контрольні питання до теми 3.....	19
Тести до теми 3.....	19
Рекомендована література.....	21
ТЕМА 4. ВАЛЮТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ В УКРАЇНІ	21
Практичні завдання для самостійної роботи до теми 4.....	21
Завдання для самостійної роботи до теми 4.....	21
Контрольні питання до теми 4.....	22

Тести до теми 4.....	23
Рекомендована література.....	24
ТЕМА 5. ЗАХИСТ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	25
Практичні завдання для самостійної роботи до теми 5.....	25
Завдання для самостійної роботи до теми 5.....	26
Контрольні питання до теми 5.....	26
Тести до теми 5.....	27
Рекомендована література.....	29
ТЕМА 6. УКРАЇНА В МІЖНАРОДНІЙ ТОРГІВЛІ ТОВАРАМИ.....	30
Практичні завдання для самостійної роботи до теми 6.....	30
Завдання для самостійної роботи до теми 6.....	32
Контрольні питання до теми 6.....	32
Тести до теми 6.....	32
Рекомендована література.....	34
ТЕМА 7. УКРАЇНА В МІЖНАРОДНІЙ ТОРГІВЛІ ПОСЛУГАМИ.....	34
Практичні завдання для самостійної роботи до теми 7.....	34
Завдання для самостійної роботи до теми 7.....	39
Контрольні питання до теми 7.....	39
Тести до теми 7.....	40
Рекомендована література.....	41
ТЕМА 8. УКРАЇНА В ПРОЦЕСАХ МІЖНАРОДНОЇ МІГРАЦІЇ РОБОЧОЇ СИЛИ.....	42
Практичне завдання для самостійної роботи до теми 8.....	42
Завдання для самостійної роботи до теми 8.....	42
Контрольні питання до теми 8.....	43
Тести до теми 8.....	43

Рекомендована література.....	44
ТЕМА 9. УКРАЇНА У МІЖНАРОДНИХ РЕЙТИНГАХ.....	45
Практичне завдання для самостійної роботи до теми 9.....	45
Завдання для самостійної роботи до теми 9.....	45
Контрольні питання до теми 9.....	45
Тести до теми 9.....	46
Рекомендована література.....	46
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	47

ВСТУП

Рекомендації та завдання для самостійної роботи студентів з дисципліни «Міжнародна економічна діяльність України» розроблено у відповідності до затвердженої програми дисципліни.

Дисципліна «Міжнародна економічна діяльність України» належить до циклу дисциплін професійної підготовки і вивчається відповідно до навчального плану рівня підготовки «Бакалавр», спеціальності - 051 «Економіка», спеціалізації «Міжнародна економіка».

Метою викладання даної навчальної дисципліни є формування знань щодо теоретичних засад міжнародної економічної діяльності країни, принципів її здійснення, регулюючих нормативно-правових актів, форм міжнародного економічного співробітництва, особливості позицій України на міжнародному ринку товарів, послуг, капіталів та інвестицій, специфіки комерційних, інвестиційних та фінансових операцій у міжнародній сфері.

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти:

- отримують навички з критичного мислення на основі вивчення нормативно-правових актів регулювання діяльності у зовнішньоекономічній сфері;

- набувають навичок оцінювати ступінь відкритості економіки України та інших країн світу, проводити порівняльний аналіз, визначити позитивні та негативні наслідки для країн в умовах глобальних змін;

- отримують навички із розробки належного рівня захисту прав суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України від дискримінаційних та недружних дій іноземних держав, економічних угруповань, від недобросовісної конкуренції, проти зростаючого імпорту;

- отримують навички вибору найбільш оптимальних засобів та форм розрахунків за міжнародними контрактами;

- отримують навички прогнозування впливу регіональних і глобальних чинників на обсяги міжнародної економічної діяльності

України, оцінювання товарної та галузевої структури її зовнішньої торгівлі;

- набувають навичок працювати в команді при проведенні прикладних досліджень визначення впливу факторів на обсяги експорту і імпорту товарів та послуг;

- здобувають навички з дослідницької діяльності, оброблення та аналізу інформації щодо чинників впливу на міжнародну економічну діяльність України;

- знайомляться з зарубіжним досвідом реалізації форм міжнародної економічної діяльності: торгівлі товарами і послугами, міжнародного руху капіталу та міжнародних кредитних відносин, міжнародних валютно-фінансових відносин.

ТЕМА 1. МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ: ПОНЯТТЯ, ХАРАКТЕРИСТИКА СУБ'ЄКТНОЇ СКЛАДОВОЇ

Мета: ознайомитися із сутністю, рисами, принципами міжнародної економічної діяльності, суб'єктами міжнародної економічної діяльності України, набути навичок критичного аналізу трактувань понять, оцінювання обсягів міжнародної економічної діяльності країн, їх взаємодії.

Практичні завдання для самостійної роботи до теми 1

Завдання 1.1.

Провести порівняння термінів «міжнародна економічна діяльність», «зовнішньоекономічна діяльність». Визначити спільні та відмінні риси (табл.1.1).

Таблиця 1.1

Порівняльна характеристика понять «міжнародна економічна діяльність» і «зовнішньоекономічна діяльність»

Параметр порівняння	Міжнародна економічна діяльність	Зовнішньоекономічна діяльність
Мета та завдання		
Об'єкти		
Суб'єкти		
Нормативно-правове забезпечення		

Завдання 1.2.

Проаналізувати обсяги міжнародної економічної діяльності України. Використовуючи дані Світового Банку представити дані щодо обсягів експорту та імпорту, сальдо зовнішньої торгівлі за останні 10 років. Розрахувати темп зміни експорту, імпорту товарів, експорту, імпорту та зовнішньоторговельну квоту. Результати проведеного аналізу представити у вигляді таблиць (табл. 1.2, табл. 1.3). Побудувати лінію тренду експорту і імпорту України,

результати представити у вигляді діаграми. Охарактеризувати виявлені тенденції.

Таблиця 1.2

Динаміка експорту та імпорту України за 20__ - 20__рр.

Рік	Експорт, млн. дол.	Імпорт, млн. дол.	Зовнішньо торговельне сальдо, млн. дол.	Темп зміни експорту, %	Темп зміни імпорту,%
20__					
20__					
20__					
.....					
20__					

Таблиця 1.3

Експортна, імпортна та зовнішньоторговельна квоти України
за 20__ - 20__рр.

Рік	Експортна квота, млн. дол.	Імпортна квота, млн. дол.	Зовнішньо торговельна квота, млн. дол.	Темп зміни експортної квоти, %	Темп зміни імпортної квоти,%
20__					
20__					
20__					
.....					
20__					

Завдання для самостійної роботи до теми 1

1. Надати характеристику основним формам міжнародної економічної діяльності країн: період виникнення, темпи розвитку, взаємозалежність і взаємопов'язаність з іншими формами.

2. Ознайомитися з Положенням «Про Міністерство закордонних справ України» № 281-2016-п від 19.01.2019р. [23]. Визначити основні завдання МЗС щодо міжнародної економічної діяльності.

3. Ознайомитися з Законом України «Про Торгово-промислові палати в Україні» №671/97-ВР від 01.01.2016р. [7].

Визначити основні завдання Торгово-промислової палати України щодо міжнародної економічної діяльності.

Контрольні питання до теми 1

1. У чому полягає сутність міжнародної економічної діяльності країни?
2. У чому полягають мета та завдання міжнародної економічної діяльності країни?
3. Які ви знаєте форми реалізації міжнародної економічної діяльності?
4. Які риси властиві міжнародній економічній діяльності країн на сучасному етапі?
5. Яких суб'єктів міжнародної економічної діяльності України мікрорівня ви знаєте?
6. Яких групи суб'єктів міжнародної економічної діяльності України макрорівня ви знаєте?
7. Які функції щодо міжнародної економічної діяльності входять до компетенції Верховної Ради і Президента України?
8. Які функції щодо міжнародної економічної діяльності ходять до компетенції Кабінету Міністрів України?
9. Чому Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства відноситься до головного органу, що забезпечує зовнішньоекономічну діяльність? Відповідь обґрунтуйте.

Тести до теми 1

1. До суб'єктів міжнародної економічної діяльності мікрорівня відносяться:
 - А) Торгово-промислова палата України;
 - Б) фізичні, юридичні особи;
 - В) органи місцевого самоврядування;
 - Г) спільні підприємства.
2. До провідних державних органів міжнародної економічної діяльності України відносяться:
 - А) Міністерство закордонних справ;

- Б) Міністерство розвитку економіки, торгівлі і сільського господарства;
- В) Міністерство фінансів України;
- Г) Кабінет Міністрів України.

3. *Визначення засад зовнішньої політики відповідно до Конституції України є компетенцією:*

- А) Президента України;
- Б) Кабінету Міністрів України;
- В) Верховної Ради України;
- Г) Міністерства розвитку економіки, торгівлі і сільського господарства.

4. *Відповідно до Конституції України представляє державу в міжнародних відносинах:*

- А) Президент України;
- Б) Прем'єр-міністр України;
- В) Спікер Верховної Ради України;
- Г) Міністр закордонних справ.

5. *Компетенцією якого державного органу є вживання заходів з метою захисту інтересів суб'єктів господарювання України в антидемпінгових, антисубсидійних та спеціальних захисних розслідуваннях:*

- А) Міністерства розвитку економіки, торгівлі і сільського господарства;
- Б) Міністерства закордонних справ;
- В) Міністерства фінансів;
- Г) Національного банку України.

6. *Компетенцією якого державного органу є формування та реалізація державної політики у сфері зовнішніх зносин:*

- А) Міністерства розвитку економіки, торгівлі і сільського господарства;
- Б) Міністерства закордонних справ;
- В) Міністерства фінансів;

Г) Національного банку України.

7. Який з державних органів складає платіжний баланс України:

- А) Міністерство розвитку економіки, торгівлі і сільського господарства;
- Б) Міністерство закордонних справ;
- В) Торгово-промислова палата;
- Г) Національний банк України.

8. До компетенції якого органу відноситься сприяння розвитку зовнішньоекономічних зв'язків, експорту вітчизняних товарів і послуг:

- А) Міністерства розвитку економіки, торгівлі і сільського господарства;
- Б) Міністерства закордонних справ;
- В) Торгово-промислової палати;
- Г) Національного банку України.

Рекомендована література [1; 4; 5; 6; 7; 22; 23; 24; 25; 34; 36; 44; 56; 74; 75; 79; 80].

ТЕМА 2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ

Мета: ознайомитися з нормативно-правовими актами, що регулюють міжнародну економічну діяльність України, з'ясувати порядок ліцензування і квотування в Україні, ознайомитися з обов'язковими і необов'язковими умовами зовнішньоекономічних договорів (контрактів).

Практичні завдання для самостійної роботи до теми 2

Завдання 2.1.

Українська компанія (місто розташування Київ) укладає зовнішньоекономічний контракт з німецькою компанією (місто розташування Гамбург) на постачання 200 шт електроприладів.

Контракт укладено на умовах CIF. Ціна одиниці – 2000 євро. За умови закупівлі більше 100 шт електроприладів підприємство виробник надає знижку 2%. За умови оплати зовнішньоекономічного контракту на умовах передплати виробник надає знижку 5%. Вартість розрахунково-касового обслуговування – 1,5% від суми оплати.

Витрати, пов'язані із транспортуванням електроприладів до Києва:

- експедиторські витрати від Дортмунда до Києва – 4800 євро;
- вантажно-розвантажувальні витрати 2150 євро;
- оформлення митної документації 870 євро;
- розмір страхової премії 3100 євро.

Для оплати зовнішньоекономічного контракту на умовах передплати українській компанії потрібно залучення кредитних коштів. Розмір банківського відсотку брати на день розрахунку задачі. Визначити економічну доцільність залучення кредитних коштів. Розрахуйте ціну імпортованих електроприладів.

Завдання для самостійної роботи до теми 2

1. Ознайомитися з Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом. Визначити переваги та недоліки для України підписання Угоди про асоціацію з ЄС.

2. Ознайомитися з Меморандумом взаєморозуміння між Урядом України і Організацією економічного співробітництва та розвитку щодо поглиблення співробітництва № 966_03 від 15.06.2018 р. Визначити та охарактеризувати напрями співробітництва України і ОЕСР.

Контрольні питання до теми 2

1. Які нормативно-правові акти регулюють питання міжнародної економічної діяльності України?

2. Які риси притаманні зовнішній торгівлі товарами України?

3. Як трактується поняття «ліцензування» і «квотування» відповідно до положень Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність»?

4. В чому полягає відмінність автоматичного і неавтоматичного ліцензування відповідно до положень нормативно-правових актів України?

5. Які види ліцензій у зовнішньоекономічній діяльності видаються відповідно до діючого законодавства?

6. Які документи входять до переліку необхідних для отримання ліцензії на експорт товарів?

7. Які документи входять до переліку необхідних для отримання ліцензії на імпорт товарів?

8. Які види квот встановлені відповідно до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність»?

9. Які умови зовнішньоекономічних договорів (контрактів) відносяться до обов'язкових (суттєвих)?

10. Яка інформація зазначається по кожній із обов'язкових умов зовнішньоекономічних договорів (контрактів)?

11. Які умови зовнішньоекономічних договорів (контрактів) відносяться до визначених на розсуд сторін і погоджених ними?

Тести до теми 2

1. До умов зовнішньоекономічного договору (контракту), які визначені на розсуд сторін і погоджені ними відносяться:

- А) предмет контракту;
- Б) умови страхування;
- В) ціна та кількість товару;
- Г) усі вищезазначені пункти.

2. Яке із наведених визначень відповідає поняттю «експортна (імпортна)» квота:

А) квоти, що встановлюються по товару (товарах) без зазначення конкретних країн (груп країн), куди товар (товари) експортується або з яких він (вони) імпортується;

Б) квоти, що встановлюються по товару (товарах) з визначенням групи країн, куди товар (товари) експортується або з яких він (вони) імпортується;

В) граничний обсяг певної категорії товарів, який дозволено експортувати з території України (імпортувати на територію України) протягом встановленого строку та який визначається у натуральних чи вартісних одиницях;

Г) квоти, що встановлюються по товару (товарах) з визначенням конкретної країни, куди товар (товари) може експортуватись або з якої він (вони) може імпортуватись.

3. Яке із наведених визначень відповідає поняттю «глобальна» квота:

А) квоти, що встановлюються по товару (товарах) без зазначення конкретних країн (груп країн), куди товар (товари) експортується або з яких він (вони) імпортується;

Б) квоти, що встановлюються по товару (товарах) з визначенням групи країн, куди товар (товари) експортується або з яких він (вони) імпортується;

В) граничний обсяг певної категорії товарів, який дозволено експортувати з території України (імпортувати на територію України) протягом встановленого строку та який визначається у натуральних чи вартісних одиницях;

Г) квоти, що встановлюються по товару (товарах) з визначенням конкретної країни, куди товар (товари) може експортуватись або з якої він (вони) може імпортуватись.

4. Комплекс адміністративних дій органу виконавчої влади з питань економічної політики з надання суб'єкту зовнішньоекономічної діяльності дозволу на здійснення протягом визначеного періоду експорту (імпорту) товарів, щодо яких не встановлюються квоти (кількісні або інші обмеження) – це:

А) неавтоматичне ліцензування;

Б) автоматичне ліцензування;

В) обмежене ліцензування;

Г) необмежене ліцензування.

5. При отриманні ліцензії на експорт товарів потрібно подати наступні документи:

- А) експертний висновок з визначенням країни походження та коду товару відповідно до УКТЗЕД;
- Б) копію свідоцтва платника ПДВ;
- В) заявку на видачу ліцензії;
- Г) копію платіжного доручення по сплаті державного збору.

6. Підставою для відмови у видачі ліцензії на експорт може бути:

- А) невідповідності поданих документів законодавству України;
- Б) те, що суб'єкт не є платником ПДВ;
- В) вичерпання квоти;
- Г) порушення законодавства у сфері ЗЕД.

7. Зовнішньоекономічний договір (контракт) – це:

А) домовленість двох або більше суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та їх іноземних контрагентів, спрямована на встановлення, зміну або припинення їх взаємних прав та обов'язків у зовнішньоекономічній діяльності;

Б) іноземних контрагентів, спрямована на встановлення, зміну або припинення їх взаємних прав та обов'язків у зовнішньоекономічній діяльності;

В) домовленість двох або більше вітчизняних суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, спрямована на встановлення, зміну або припинення їх взаємних прав та обов'язків у зовнішньоекономічній діяльності;

Г) домовленість двох суб'єктів зовнішньоекономічної у зовнішньоекономічній діяльності.

8. Зовнішньоекономічний договір може укладатися:

- А) у письмовій або в електронній формі;
- Б) у письмовій формі при наявності електронної форми;
- В) тільки у письмовій формі;
- Г) тільки у вигляді публічної оферти.

9. У додатку до зовнішньоторговельного договору (контракту) про переробку товару технологічна схема повинна відображати:

- А) якість сировини;
- Б) кількість етапів переробки;
- В) кількісні показники сировини на кожному етапі переробки;
- Г) марку, сорт зустрічних поставок.

10. *Що входить до платіжних умов зовнішньоекономічного договору (контракту) відповідно до Положення про форму зовнішньоторговельних договорів (контрактів):*

- А) ціна та загальна сума контракту;
- Б) фінансовий стан партнера;
- В) кількість товару;
- Г) валюта платежу.

11. *У зовнішньоекономічному договорі (контракту) щодо санкцій та рекламацій повинно бути чітко визначено:*

- А) розмір штрафів у відсотках від вартості недопоставленого товару (робіт, послуг);
- Б) розмір штрафів у відсотках від суми неоплачених коштів;
- В) строки виплати штрафів;
- Г) усі вищезазначені пункти.

Рекомендована література [2; 3; 4; 8; 9; 10; 11; 12; 13; 18; 20; 26; 27; 28; 29; 32; 47; 54; 92].

ТЕМА 3. РИЗИКИ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мета: ознайомитися із поняттям «ризиків міжнародної економічної діяльності», фактори і властивостями ризиків, дослідити етапи аналізу ризиків міжнародної діяльності, їх особливості, набути навичок визначення та оцінювання ймовірності і сили впливу ризиків міжнародної економічної діяльності.

Практичні завдання для самостійної роботи до теми 3

Завдання 3.1.

Сформувати реєстр ризиків міжнародної торгівлі товарами і послугами України з країнами світу (кожен студент обирає для аналізу одну країну), визначити ймовірність і силу впливу ризиків. Для визначення ймовірності і сили впливу використовувати матриці (табл. 3.1). Запропонувати процедури управління ризиками.

Таблиця 3.1

Реєстр ризиків міжнародної торгівлі товарами і послугами
України з _____

Ризик	Фактор ризику	Ймовірність ризикової події	Сила впливу ризику

Завдання 3.2.

Імпортер з Києва одержує пропозицію від двох експортерів на укладання зовнішньоекономічного контракту на постачання товарів однакової якості.

Перша пропозиція:

- умови постачання - СІР Київ
- умови платежу - 25 % у момент постачання товарів;
75 % через 6 місяців після постачання;
- сума контракту - 250 тис. євро.

Друга пропозиція:

- умови постачання - FOB Нью-Йорк;
- умови платежу - документарний безвідкличний акредитив;
- сума контракту - 300 тис. дол.;
- вартість фрахту і страхівки Нью-Йорк – Київ - 5 тис. дол.;
- вантажно-розвантажувальні роботи - 1 тис. дол.;
- можливість використання кредиту на ринку валюти на 6 місяців за ставкою - 8,5 %.

Встановити, які ризики виникають по кожній із зазначених пропозицій. Оцінити, яка з двох пропозицій для імпортера є більш вигідною, розрахувати суми платежів по кожній пропозиції у момент постачання вантажу та через 6 місяців після постачання.

Завдання для самостійної роботи до теми 3

1. Ознайомитися та систематизувати існуючі класифікації ризиків.

Контрольні питання до теми 3

1. Які ризики міжнародної економічної діяльності можна виокремити за об'єктною ознакою класифікації?

2. Що розуміється під поняттям «фактор ризику»?

3. Які властивості притаманні ризикам?

4. Які функції притаманні ризикам?

5. В яких випадках доцільно застосовувати експертні методи для оцінки ризиків?

6. Які позитивні і негативні риси притаманні експертним методам оцінки ризиків?

7. Які позитивні і негативні риси притаманні статистичним методам оцінки ризиків?

8. Які процедури управління ризиками ви знаєте і в чому полягає їх суть?

Тести до теми 3

1. *Які ризики міжнародної економічної діяльності виокремлюють за об'єктною ознакою:*

А) країнові ризики;

Б) ризики міжнародної інвестиційної діяльності;

В) ризики міжнародного кредитування;

Г) ризики зовнішньоекономічного контракту.

2. *Які ризики міжнародної економічної діяльності виокремлюють за ознакою видів втрат, що виникають в результаті реалізації ризиків:*

- А) короткострокові і довгострокові;
- Б) кількісні і якісні;
- В) ризики, від яких можна застрахуватися і ризики, від яких не можна застрахуватися;
- Г) країнові ризики, ризики зовнішньоекономічної операції.

3. *Ризики виконують функцію:*

- А) аналітичну;
- Б) захисну;
- В) математичну;
- Г) інноваційну.

4. *Яка з функцій ризиків дозволяє обрати найбільш оптимальне рішення серед існуючих альтернатив:*

- А) інноваційна;
- Б) регулятивна;
- В) захисна;
- Г) аналітична.

5. *До якої процедури управління ризиками відноситься страхування:*

- А) прийняття ризику;
- Б) ухилення від ризику;
- В) зниження рівня ризику;
- Г) диференціація рівня ризику.

6. *Визначити, в яких випадках більш доцільно застосовувати експертні методи для оцінки ризиків:*

А) форма міжнародної економічної діяльності дозволяє визначити ймовірність настання ризикової події і збиток від її настання;

Б) взаємозв'язок між досліджуваними явищами носить якісний характер і не може бути виражена за допомогою традиційних кількісних вимірників;

В) вихідних даних динамічних рядів достатньо для побудування прогнозу;

Г) виникли екстремальні ситуації, які вимагають прийняття швидких рішень.

Рекомендована література [38; 42; 47; 51; 91; 93].

ТЕМА 4. ВАЛЮТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ В УКРАЇНІ

Мета: ознайомитися з основними положеннями валютного регулювання в Україні, особливостями валютного нагляду за ризико-орієнтованим підходом; набути навичок складання реєстру ризиків за експортно-імпортними операціями.

Практичні завдання для самостійної роботи до теми 4

Завдання 4.1.

Сформувати реєстр ризиків порушення граничного строку здійснення розрахунків за експортно-імпортними операціями, визначити фактори ризику, провести оцінку ймовірності і впливу кожного ризику (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Реєстр ризиків і оцінка їх ймовірності та впливу

Ризик	Фактор ризику	Оцінка ймовірності	Оцінка впливу
.....			

Завдання для самостійної роботи до теми 4

1. Ознайомитися із Положенням про валютний нагляд № 13 від 03.01.2019 р. [28]. Визначити відмінності між валютним наглядом і валютним контролем.

Контрольні питання до теми 4

1. Якими нормативно-правовими актами регламентується валютне регулювання в Україні?
2. Що розуміється під поняттям «валютне регулювання» відповідно до норм «Про валюту і валютні операції»?
3. Який зміст вкладено у принцип валютного регулювання «свобода здійснення валютних операцій»?
4. Який зміст вкладено у принцип валютного регулювання «ризикоорієнтованість, прозорість, достатність та ефективність»?
5. Який зміст вкладено у принцип валютного регулювання «самостійність та ринковість»?
6. Що розуміється під поняттям «валютний нагляд» відповідно до норм «Про валюту і валютні операції»?
7. Які групи суб'єкти можуть здійснювати валютний нагляд в Україні?
8. Які заходи впливу НБУ може застосовуватися до установ?
9. Які критерії використовує НБУ при виборі заходів впливу до установ?
10. Що виступає умовами здійснення валютного нагляду банками за дотриманням граничних строків розрахунків по операціям резидента з експорту товарів?
11. Що виступає умовами здійснення валютного нагляду банками за дотриманням граничних строків розрахунків по операціям резидента з імпорту товарів?
12. Які умови повинні бути виконані для завершення банком здійснення валютного нагляду за дотриманням резидентами граничних строків розрахунків?
13. Які підстави для зупинення нарахування пені за порушення граничного строку здійснення розрахунків за експортно-імпортними операціями зазначені у Законі України «Про валюту і валютні операції»?
14. Що виступає підставами для видачі висновку на продовження граничних строків розрахунків за окремими операціями з експорту та імпорту?

Тести до теми 4

1. Валютне регулювання відповідно до ст.1 Закону України «Про валюту і валютні операції» - це:

А) діяльність Національного банку України і Кабінету Міністрів України, спрямована на регламентацію здійснення валютних операцій суб'єктами валютних операцій і уповноваженими установами;

Б) діяльність Національного банку України, спрямована на контроль валютних операцій суб'єктами валютних операцій і уповноваженими установами;

В) система заходів, спрямованих на забезпечення дотримання суб'єктами валютних операцій і уповноваженими установами валютного законодавства;

Г) система контрольних заходів, спрямованих недопущення неправомірного і необґрунтованого втручання держави у валютні операції

2. Валютний нагляд відповідно до ст.1 Закону України «Про валюту і валютні операції» - це:

А) діяльність Національного банку України і Кабінету Міністрів України, спрямована на регламентацію здійснення валютних операцій суб'єктами валютних операцій і уповноваженими установами;

Б) діяльність Національного банку України, спрямована на контроль валютних операцій суб'єктами валютних операцій і уповноваженими установами;

В) система заходів, спрямованих на забезпечення дотримання суб'єктами валютних операцій і уповноваженими установами валютного законодавства;

Г) система контрольних заходів, спрямованих недопущення неправомірного і необґрунтованого втручання держави у валютні операції.

3. *Агентами валютного контролю в Україні виступають:*

- А) НБУ;
- Б) банки;
- В) Державна фіскальна служба України
- Г) оператори поштового зв'язку, які отримали банківську ліцензію.

4. *Органами валютного контролю в Україні є:*

- А) НБУ;
- Б) банки;
- В) Державна фіскальна служба України
- Г) оператори поштового зв'язку, які отримали банківську ліцензію.

5. *До установ у випадку у разі виявлення порушень валютного законодавства можуть бути застосовані наступні заходи впливу:*

- А) письмове застереження;
- Б) зупинення ліцензії;
- В) штраф;
- Г) відповіді А, Б і В.

6. *Відповідальність за порушення граничного строку здійснення розрахунків за експортно-імпортними операціями встановлена у вигляді:*

- А) штрафу;
- Б) зупинення ліцензії;
- В) пені;
- Г) письмове застереження.

Рекомендована література [11; 12; 19; 28; 29; 31; 54]

ТЕМА 5. ЗАХИСТ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мета: ознайомитися із органами захисту прав і законних інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України; з'ясувати послідовність захисту прав суб'єктів ЗЕД від дискримінаційних та недружніх дій іноземних держав, економічних угруповань, захисту прав суб'єктів ЗЕД від недобросовісної конкуренції; захисту прав суб'єктів ЗЕД проти зростаючого імпорту.

Практичні завдання для самостійної роботи до теми 5

Завдання 5.1.

За даними Міністерства економіки, торгівлі та сільського господарства проаналізувати, які заходи були застосовані Україною для захисту прав і законних інтересів вітчизняних суб'єктів ЗЕД за останні десять років. Визначити країни, до яких було застосовані заходи, об'єкт (об'єкти) суперечки, перелік захисних заходів, термін їх дії.

Завдання 5.2.

За повідомленнями Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі проаналізувати, які спеціальні заходи були застосовані Україною для захисту прав і законних інтересів вітчизняних суб'єктів ЗЕД проти зростаючого імпорту за останні десять років. Визначити країни, до яких було застосовані заходи, об'єкт (об'єкти) спеціального розслідування, перелік спеціальних заходів, термін їх дії. Проаналізувати, як змінився фінансовий стан вітчизняних товаровиробників продукції після запровадження спеціальних захисних заходів.

Завдання 5.3.

За повідомленнями Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі проаналізувати, які спеціальні заходи були застосовані Україною для захисту прав і законних інтересів вітчизняних суб'єктів ЗЕД проти зростаючого імпорту за останні десять років.

Визначити країни, до яких було застосовані заходи, об'єкт (об'єкти) спеціального розслідування, перелік спеціальних заходів, термін їх дії. Проаналізувати, як змінився фінансовий стан вітчизняних товаровиробників продукції після запровадження спеціальних захисних заходів.

Завдання для самостійної роботи до теми 5

1. Проаналізувати, які заходи захисту прав суб'єктів ЗЕД від дискримінаційних та недружніх дій іноземних держав, економічних угруповань застосовувала Україна за останні десять років. Оцінити ефективність зазначених заходів.

2. Проаналізувати, які заходи захисту прав суб'єктів ЗЕД від недобросовісної конкуренції застосовувала Україна за останні десять років. Оцінити ефективність зазначених заходів.

3. Проаналізувати, які заходи захисту прав суб'єктів ЗЕД проти зростаючого імпорту застосовувала Україна за останні десять років. Оцінити ефективність зазначених заходів.

Контрольні питання до теми 5

1. Які органи, беруть участь у захисті прав і законних інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України?

2. До компетентності якого державного органу входить прийняття рішення про порушення і проведення антидемпінгових, антисубсидійних або спеціальних розслідувань?

3. До якого суду можуть звертатися сторони щодо розв'язання суперечок у зовнішньоторговельній сфері, якщо одна із сторін є іноземним суб'єктом господарювання?

4. За якими напрямками здійснюється захист прав суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України?

5. Що розуміється під поняттям «дискримінаційні дії одного суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності по відношенню до іншого суб'єкта»?

6. Які захисні заходи можуть бути застосовані Україною, якщо будуть доведені факти дискримінаційних та недружніх дій іноземних держав, економічних угруповань?

7. Яка інформація наводиться у заяві суб'єкта ЗЕД для встановлення дискримінаційних та недружніх дій іноземних держав (економічних угруповань)?

8. Протягом якого періоду часу Мінекономіки має право проводити розслідування фактів дискримінаційних та недружніх дій іноземних держав, економічних угруповань?

9. Які етапи включає розслідування фактів дискримінаційних та недружніх дій іноземних держав, економічних угруповань?

10. Які заходи можуть бути застосовані до держави-агресора та/або держави-окупанта?

11. Яка інформація наводиться національними виробниками у скарзі до Міністерства економіки, торгівлі та сільського господарства у разі

12. Яка інформація наводиться у повідомленні про порушення антидемпінгового розслідування?

13. Які етапи включає схема порушення антидемпінгової процедури?

13. Які етапи включає антидемпінгове розслідування та запровадження антидемпінгових заходів?

14. Що розуміється під терміном зростаючий імпорт?

15. Якими нормативно-правовим актами регулюються питання проведення спеціального розслідування при зростаючому імпорті?

16. Які захисні заходи можуть бути застосовані Україною, якщо будуть доведені факти заподіяння значної шкоди національному товаровиробнику зростаючими обсягами імпорту?

Тести до теми 5

1. Який орган державної влади України приймає рішення про порушення і проведення антидемпінгових, антисубсидійних або спеціальних розслідувань та застосування відповідно антидемпінгових, компенсаційних або спеціальних заходів:

А) Кабінет Міністрів України;

Б) Міністерство закордонних справ;

В) Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі;

Г) Верховна Рада України

2. У разі дискримінаційних та недружніх дій іноземних держав, економічних угруповань, Україна може запровадити наступні захисні заходи:

- А) повна заборона (повне ембарго) на торгівлю;
- Б) режим ліцензування та/або квотування зовнішньоекономічних операцій;
- В) антидемпінгове мито;
- Г) компенсаційне мито.

3. Дискримінаційні дії відповідно до положень Закону України «Про ЗЕД» - це:

- А) здійснення демпінгового імпорту, до якого застосовуються антидемпінгові заходи;
- Б) дії, що призводять до погіршення становища суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України порівняно з іноземними суб'єктами господарювання і обмежують їх законні права та інтереси;
- В) здійснення субсидованого імпорту, до якого застосовуються компенсаційні заходи;
- Г) здійснення дій, що законами України визнаються недобросовісною конкуренцією.

4. Недобросовісна конкуренція при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності відповідно ст. 31 Закону України «Про ЗЕД» - це:

- А) здійснення демпінгового імпорту, до якого застосовуються антидемпінгові заходи;
- Б) дії, що призводять до погіршення становища суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України порівняно з іноземними суб'єктами господарювання і обмежують їх законні права та інтереси;
- В) здійснення субсидованого імпорту, до якого застосовуються компенсаційні заходи;
- Г) імпорт в обсягах та/або за умов, що заподіюють значну шкоду або створюють загрозу заподіяння значної шкоди українським виробникам відповідних товарів.

5. Антидемпінгове розслідування не починається, якщо:

А) обсяг демпінгового імпорту не значний (менше 3% імпорту товару);

Б) обсяг демпінгового імпорту не значний (менше 5% імпорту товару);

В) демпінгова маржа мінімальна (менше 2% експортної ціни);

Г) демпінгова маржа мінімальна (менше 3% експортної ціни).

6. Скарга національного товаровиробника (товаровиробників) при порушенні антидемпінгової процедури розглядається, якщо вона підтримується українськими виробниками, сукупне виробництво яких становить понад:

А) 5% загального обсягу виробництва подібного товару;

Б) 25 % загального обсягу виробництва подібного товару;

В) 50% загального обсягу виробництва подібного товару;

Г) 75% загального обсягу виробництва подібного товару.

7. У разі доведення фактів зростаючого імпорту, Україна може запровадити наступні захисні заходи:

А) повна заборона (повне ембарго) на торгівлю;

Б) режим ліцензування зовнішньоекономічних операцій;

В) спеціальне мито;

Г) компенсаційне мито.

8. Які показники враховуються Мінекономіки при дослідженні впливу зростаючого імпорту на національного товаровиробника:

А) продуктивність праці;

Б) стан ліквідності;

В) обсяги прибутку до оподаткування;

Г) ціна імпорту товару (товарів), який є об'єктом дослідження.

Рекомендована література [8; 14; 15; 16; 17; 18; 30; 52; 76; 77; 86;

88]

ТЕМА 6. УКРАЇНА В МІЖНАРОДНІЙ ТОРГІВЛІ ТОВАРАМИ

Мета: дослідити місце торгівлі товарами в системі міжнародної економічної діяльності України, ознайомитися із товарною структурою зовнішньої торгівлі товарами України; визначити фактори впливу на міжнародну торгівлю товарами України.

Практичні завдання для самостійної роботи до теми 6

Завдання 6.1.

Проаналізувати обсяги міжнародної економічної діяльності України з країнами світу щодо торгівлі товарами (кожен студент обирає для аналізу одну країну). За останні 10 років представити дані щодо обсягів експорту та імпорту товарів, сальдо зовнішньої торгівлі товарами з обраною країною, розрахувати темп зміни експорту, імпорту товарів. Результати проведеного аналізу представити у вигляді таблиці (табл. 6.1). Побудувати лінію тренду зовнішньоторговельного обороту України з країною, обраною для дослідження, результати представити у вигляді діаграми. Охарактеризувати виявлені тенденції, визначити подальші напрями співробітництва.

Таблиця 6.1

Динаміка експорту та імпорту товарів України з

(вказати країну)

за 20__ - 20__ рр.

Рік	Експорт товарів, млн. дол.	Імпорт товарів, млн. дол.	Зовнішньо торговельне сальдо, млн. дол.	Темп зміни експорту товарів, %	Темп зміни імпорту товарів, %
20__					
20__					
20__					
.....					
20__					

Завдання 6.2.

Українська фірма одержала від іноземного підприємства замовлення на випуск 12 тис. виробів. Економічному відділу вітчизняної фірми потрібно розрахувати ціну, за якою продукція може бути запропонована іноземному замовнику.

Визначити експортну ціну за одиницю продукції та загальну суму контракту, враховуючи дані про витрати за поточний квартал (табл. 6.2).

Якщо замовлення буде прийнято, у структурі витрат відбудуться наступні зміни:

транспортні витрати будуть нижчими на 20% на одиницю;

витрати на оплату праці будуть на 15% вищими;

для виконання замовлення потрібно буде придбати спеціальні прилади вартістю 4 тис. дол., але вони не зможуть бути використані у подальшому виробництві підприємства.

Таблиця 6.2

Дані із звіту про фінансові результати за поточний квартал

Стаття	Сума, тис. дол.
Чистий дохід від реалізації	1000
Матеріальні витрати	100
Витрати на оплату праці	300
Відрахування на оплату праці	
Амортизація	50
Витрати на утримання адміністративного персоналу (постійні витрати)	120
Витрати на збут (транспортні витрати на доставку, вантажно-розвантажувальні витрати, експедиторські витрати)	40

Підприємство зможе прийняти замовлення до виконання, якщо рівень рентабельності продажу продукції буде не меншим 20% від собівартості.

Завдання для самостійної роботи до теми 6

1. Визначити та дослідити вплив факторів на обсяги експорту-імпорту вітчизняної сільськогосподарської продукції.

Контрольні питання до теми 6

Як трактується поняття «експорт», «реекспорт», «імпорт» відповідно до положень Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність»?

2. Які тенденції експорту-імпорту товарів в Україні спостерігаються останні роки (з 2013 року)?

3. Яку позицію займає Україна у рейтингу Doing Business з компоненти «міжнародна торгівля»?

4. Які показники входять до оцінювання компоненти «міжнародна торгівля» у рейтингу Doing Business?

5. Які товарні групи займають лідируючі позиції в експорті і імпорті України в останні роки (період з 2013 року)?

Тести до теми 6

1. *Переміщення товарів через територію України без будь-якого використання цих товарів на зазначеній території – це:*

- А) бартер;
- Б) реекспорт;
- В) транзит;
- Г) реімпорт.

2. *Продаж товарів українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності іноземним суб'єктам господарської діяльності, з оплатою в негрошовій формі – це:*

- А) імпорт;
- Б) реекспорт;
- В) транзит;
- Г) експорт.

3. *Купівля (зокрема з оплатою в негрошовій формі) українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності в іноземних суб'єктів*

господарської діяльності товарів з ввезенням або без ввезення цих товарів на територію України – це:

- А) імпорт;
- Б) реекспорт;
- В) транзит;
- Г) реімпорт.

4. Однією з особливостей виробництва і експорту-імпорту продукції харчової промисловості України є:

- А) необхідність імпорту сировини, яка не виробляється в Україні;
- Б) недостатній рівень ефективності використання сировини;
- В) надзвичайно високий рівень присутності на внутрішньому ринку імпортованої продукції.

5. Рейтинг з міжнародної торгівлі включає оцінювання за наступними напрямками:

- А) вартість документального оформлення експорту;
- Б) рівень ставок мита;
- В) час оформлення документів з експорту;
- Г) час оформлення документів на отримання ліцензії.

6. Найбільшу частку у структурі вітчизняного товарного експорту за період 2011-2018 рр. займають:

- А) продукти рослинного походження;
- Б) недорогоцінні метали та вироби з них;
- В) машини, обладнання та механізми електротехнічного обладнання;
- Г) мінеральні продукти.

7. Найбільшу частку у структурі вітчизняного товарного імпорту за період 2011-2018 рр. займають:

- А) продукти хімічної та пов'язаної з нею галузей економіки;
- Б) засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби;

В) машини, обладнання та механізми електротехнічного обладнання;

Г) мінеральні продукти.

Рекомендована література [36; 37; 39; 40; 43; 44; 45; 50; 56; 57; 58; 59; 60; 61; 62; 63; 64; 67; 68; 70; 71; 74; 75; 79; 80; 90; 94; 98; 108]

ТЕМА 7. УКРАЇНА В МІЖНАРОДНІЙ ТОРГІВЛІ ПОСЛУГАМИ

Мета: дослідити тенденції експорту-імпорту послуг України, визначити особливості міжнародної торгівлі послугами України, фактори впливу, дослідити міжнародна економічна діяльність України у сфері транспортних послуг, оцінити міжнародну економічну діяльність України у сфері окремих видів послуг.

Практичні завдання для самостійної роботи до теми 7

Завдання 7.1.

Проаналізувати обсяги міжнародної економічної діяльності України з країнами світу щодо торгівлі послугами (кожен студент обирає для порівняльного аналізу взаємовідносин України з однією з країн світу). За останні 10 років представити дані щодо обсягів експорту та імпорту послуг, сальдо зовнішньої торгівлі послуг з обраною країною, розрахувати темп зміни експорту, імпорту послуг. Результати проведеного аналізу представити у вигляді таблиці (табл. 7.1). Побудувати лінію тренду зовнішньоторговельного обороту України з країною, обраною для дослідження, результати представити у вигляді діаграми. Охарактеризувати виявлені тенденції, визначити подальші напрями співробітництва.

Таблиця 7.1

Динаміка експорту та імпорту послуг України з _____
(вказати країну)

за 20__ - 20__рр.

Рік	Експорт послуг, млн. дол.	Імпорт послуг, млн. дол.	Зовнішньо торговельне сальдо, млн. дол.	Темп зміни експорту послуг, %	Темп зміни імпорту послуг, %
20__					
20__					
20__					
.....					

Завдання 7.2.

Проаналізувати обсяги міжнародної економічної діяльності України з країнами світу щодо торгівлі послугами зі страхування та послугами, пов'язаними з фінансовою діяльністю (кожен студент обирає для порівняльного аналізу взаємовідносин України з однією з країн світу). За останні 10 років представити дані щодо обсягів експорту та імпорту зазначених послуг, сальдо зовнішньої торгівлі послуг з обраною країною, розрахувати темп зміни експорту, імпорту послуг. Результати проведеного аналізу представити у вигляді таблиці (табл.7.2). Побудувати лінію тренду зовнішньоторговельного обороту по послугам зі страхування та послугами, пов'язаними з фінансовою діяльністю України з країною, обраною для дослідження, результати представити у вигляді діаграми. Охарактеризувати виявлені тенденції.

Таблиця 7.2

Динаміка експорту та імпорту послуг зі страхування та послугами, пов'язаними з фінансовою діяльністю України з

(вказати країну)

за 20__ - 20__ рр.

Рік	Експорт послуг, млн. дол.	Імпорт послуг, млн. дол.	Зовнішньо торговельне сальдо, млн. дол.	Темп зміни експорту послуг, %	Темп зміни імпорту послуг, %
20__					
20__					
20__					
.....					
20__					

Завдання 7.3.

Проаналізувати обсяги міжнародної економічної діяльності України з країнами світу щодо торгівлі послугами, пов'язаними з подорожами в Україні (кожен студент обирає для порівняльного аналізу взаємовідносин України з однією з країн світу). За останні 10 років представити дані щодо обсягів експорту та імпорту зазначених послуг, сальдо зовнішньої торгівлі послуг з обраною країною, розрахувати темп зміни експорту, імпорту послуг. Результати проведеного аналізу представити у вигляді таблиці (табл.7.3). Побудувати лінію тренду зовнішньоторговельного обороту по послугам, пов'язаними з подорожами України з країною, обраною для дослідження, результати представити у вигляді діаграми. Охарактеризувати виявлені тенденції.

Таблиця 7.3

Динаміка експорту та імпорту послуг, пов'язаних з
подорожами України з _____

(вказати країну)

за 20__ - 20__ рр.

Рік	Експорт послуг, млн. дол.	Імпорт послуг, млн. дол.	Зовнішньо торговельне сальдо, млн. дол.	Темп зміни експорту послуг, %	Темп зміни імпорту послуг, %
20__					
20__					
20__					
.....					
20__					

Завдання 7.4.

Проаналізувати обсяги міжнародної економічної діяльності України з країнами світу щодо торгівлі роялті та послуг, пов'язаних з інтелектуальною власністю (кожен студент обирає для порівняльного аналізу взаємовідносин України з однією з країн світу). За останні 10 років представити дані щодо обсягів експорту та імпорту зазначених послуг, сальдо зовнішньої торгівлі послуг з обраною країною, розрахувати темп зміни експорту, імпорту послуг. Результати проведеного аналізу представити у вигляді таблиці (табл.7.4). Побудувати лінію тренду зовнішньоторговельного обороту по роялті та послуг, пов'язаних з інтелектуальною власністю України з країною, обраною для дослідження, результати представити у вигляді діаграми. Охарактеризувати виявлені тенденції.

Таблиця 7.4

Динаміка експорту та імпорту роялті та послуг, пов'язаних з інтелектуальною власністю України з _____

(вказати країну)

за 20__ - 20__рр.

Рік	Експорт послуг, млн. дол.	Імпорт послуг, млн. дол.	Зовнішньо торговельне сальдо, млн. дол.	Темп зміни експорту послуг, %	Темп зміни імпорту послуг, %
20__					
20__					
20__					
.....					
20__					

Завдання 7.5.

Українське машинобудівне підприємство планує купити ліцензію на використання закордонної технології. За ліцензією буде випускатися продукція у кількості 10 тис. шт. виробів на рік. Прогнозована оптова ціна одиниці продукції на внутрішньому ринку становить 1200 грн. Експорт цих виробів не передбачається. Капітальні вкладення на придбання основних засобів для організації ліцензійного виробництва становитимуть 4 млн. грн.; витрати на адаптацію закордонної технології 500 тис. грн. Собівартість одиниці продукції дорівнює 800 грн. Ставка податку на прибуток 18%. В угоді передбачена оплата ліцензії на умовах роялті, як база роялті зафіксований випуск продукції у натуральному виразі, ставка роялті 0,25 дол. США. за шт. Рівень рентабельності, який би задовольнив підприємство - 15%. Строк ліцензійної угоди 5 років. Визначити економічну ефективність ліцензійної угоди.

Завдання для самостійної роботи до теми 7

1. Визначити та охарактеризувати основні проблеми, які перешкоджають розвитку ринку послуг України, розширенню та диверсифікації українського експорту послуг.
2. Визначити стратегічні пріоритети України у міжнародній торгівлі послугами.
3. Визначити перспективи і проблеми України на міжнародному ринку послуг, пов'язаних з подорожами.
4. Дослідити, які компанії є основними постачальниками консалтингового продукту в Україну, визначити відмінності професійних та консалтингових послуг, що надаються вітчизняними і зарубіжними компаніями, дослідити причини підвищення попиту на професійних та консалтингових послуг в Україні і світовому ринку. Сформулювати перспективи розвитку професійних та консалтингових послуг в Україні.

Контрольні питання до теми 7

1. Які тенденції експорту-імпорту послуг України простежуються останнім часом (з 2013 року)?
2. Які види послуг займають лідируючі позиції в експорті і імпорті України в останні роки (період з 2013 року)?
3. Які специфічні ознаки характеризують послуг, як предмет міжнародної торгівлі?
4. Які риси притаманні експорт-імпорту послуг України?
5. Які чинники впливають на структурну модель участі України у міжнародній торгівлі послугами?
6. Які види транспортних послуг вказані у Класифікації зовнішньоекономічних послуг?
7. Який вид транспортних послуг займає найбільшу частку у експорті послуг України?
8. Який вид транспортних послуг займає найбільшу частку у імпорті послуг України?
9. Якими чинниками обумовлені зміни у структурі експорту і імпорту транспортних послуг України?

10. Які види транспортних послуг України демонструють тенденції до зростання за обсягами експорту (імпорту) за 2011-2018 рр.?

11. Які основні тенденції динаміки експорту-імпорту комп'ютерних та інформаційні послуг, послуг у сфері телекомунікації України спостерігається за 2011-2018 рр.?

12. Які основні тенденції динаміки експорту-імпорту ділових послуг спостерігаються в Україні за 2011-2018 рр.

13. Які основні тенденції динаміки експорту-імпорту послуг, пов'язаних з подорожами, спостерігаються в Україні за 2011-2018 рр.?

14. Які основні тенденції динаміки експорту-імпорту зі страхування, послуг, пов'язаних з фінансовою діяльністю спостерігаються в Україні за 2011-2018 рр.?

15. Які основні тенденції динаміки експорту-імпорту роялті та інших послуг, пов'язаних з інтелектуальною власністю, державних та урядових послуг спостерігаються в Україні за 2011-2018 рр.?

Тести до теми 7

1. *У структурі експорту за видами послуг України за 2013-2018рр. найбільшу частку мали:*

- А) послуги з переробки матеріальних ресурсів;
- Б) послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги
- В) транспортні послуги;
- Г) ділові послуги.

2. *Частка у експорті послуг у сфері телекомунікації, комп'ютерних та інформаційних послуг України за 2013-2018 рр.:*

- А) перевищує загальносвітовий показник (дані Світового Банку);
- Б) менше ніж загальносвітовий показник (дані Світового Банку);
- В) дорівнює загальносвітовому показнику (дані Світового Банку).

3. У структурі імпорту за видами послуг України за 2013-2018рр. найбільша частка належить:

- А) послугам пов'язаних з подорожами;
- Б) послугам у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги
- В) транспортним послугам;
- Г) послугам пов'язаних з фінансовою діяльністю.

4. Частка послуг пов'язаних з подорожами України:

- А) у експорті за видами послуг перевищує загальносвітовий показник (дані Світового банку)?
- Б) у експорті за видами послуг перевищує аналогічний показник у імпорті;
- В) у імпорті за видами послуг перевищує аналогічний показник у експорті;
- Г) найбільша у імпорті у порівнянні з іншими видами послуг.

5. Послугам, як предмету міжнародної торгівлі, притаманні специфічні ознаки:

- А) матеріальний характер;
- Б) нерозривність виробництва і споживання послуги;
- В) потреба у збереженні;
- Г) нерозривність послуги і суб'єкта, який її надає.

Рекомендована література [35; 36; 37; 43; 44; 46; 48; 53; 55; 56; 57; 58; 59; 60; 61; 62; 63; 64; 65; 67; 68; 71; 74; 75; 79; 80; 82; 83; 85; 95; 96; 97; 98; 109]

ТЕМА 8. УКРАЇНА В ПРОЦЕСАХ МІЖНАРОДНОЇ МІГРАЦІЇ РОБОЧОЇ СИЛИ

Мета: ознайомитися з особливостями сучасних тенденцій міжнародна міграції робочої сили, дослідити напрями та характеристика причин трудової міграції робочої сили України

Практичні завдання для самостійної роботи до теми 8 Завдання 8.1.

На підставі даних Державної служби статистики України визначити динаміку еміграційного та імміграційного потоків за останні десять років.

Розрахувати темп зміни еміграційного і імміграційного потоків. Результати проведеного аналізу представити у вигляді таблиці (табл. 8.1). Побудувати лінію тренду еміграційного та імміграційного потоків, результати представити у вигляді діаграми. Охарактеризувати виявлені тенденції.

Таблиця 8.1

Динаміка еміграційного та імміграційного потоків України
за 20__ - 20__рр.

Рік	Еміграційний потік, млн осіб	Імміграційний потік, млн осіб	Темп зміни еміграційного потоку, %	Темп зміни імміграційного потоку, %
20__				
20__				
20__				
.....				
20__				

Завдання для самостійної роботи до теми 8

1. Визначити та охарактеризувати причини і наслідки трудової міграції робочої сили України. Які заходи доцільно розробити та впровадити для покращення міграційної ситуації в Україні.

Контрольні питання до теми 8

1. Що прийнято розуміти під поняттями «еміграція робочої сили», «імміграція робочої сили», «рееміграція»?
2. Які причини обумовлюють міграцію робочої сили на сучасному етапі розвитку світової економіки?
3. Якими рисами можна охарактеризувати міграцію робочої сили сучасного етапу?
4. В чому проявляються позитивні ефекти міграції робочої сили для країни-реципієнта?
5. Які можуть бути негативні наслідки міграції робочої сили для країни-реципієнта?
6. В чому проявляються позитивні ефекти міграції робочої сили для країни-донора?
7. Які можуть бути негативні наслідки міграції робочої сили для країни-донора?
8. Які країни є найбільш привабливими для трудової міграції українців?
9. Які тенденції міграційного потоку України спостерігались за період 1990-2017 рр.?
10. В які роки Україна демонструвала найвищі значення міграційного потоку?

Тести до теми 8

1. *Повернення робочої сили на батьківщину - це:*

- А) міграція;
- Б) імміграція;
- В) еміграція;
- Г) рееміграція.

2. *Виїзд робочої сили з однієї країни в іншу - це:*

- А) міграція;
- Б) імміграція;
- В) еміграція;
- Г) рееміграція.

3. Відносно низька заробітна плата іммігрантів і можливість стримувати зростання заробітної плати місцевим працівникам дозволяє:

- А) перемістити капітал у регіони, де є нестача кваліфікованої робочої сили;
- Б) вивільнити некваліфіковану робочу силу;
- В) зменшити витрати на виробництво продукції;
- Г) збільшити нагромадження капіталу.

4. Повернення досвідчених кваліфікованих робітників після роботи за кордоном – це:

- А) негативний наслідок для країн-реципієнтів;
- Б) позитивний наслідок для країн-реципієнтів;
- В) позитивний наслідок для країн-донорів;
- Г) негативний наслідок для країн-донорів.

5. Які з перелічених наслідків для країн-реципієнтів, можна вважати позитивним ефектом міграції робочої сили:

- А) збільшення кількості платників податків;
- Б) підвищення конкуренції на внутрішньому ринку праці;
- В) збільшення витрат на нейтралізацію соціальної напруги у суспільстві;
- Г) зростання тіньового сектору економіки.

6. Проблема реадaptaції робітників, які повертаються після роботи за кордоном – це:

- А) негативний наслідок для країн-реципієнтів;
- Б) позитивний наслідок для країн-реципієнтів;
- В) позитивний наслідок для країн-донорів;
- Г) негативний наслідок для країн-донорів.

Рекомендована література [32; 36; 56; 66; 69; 72; 73; 74; 78; 79; 80; 81; 84; 98; 99

ТЕМА 9. УКРАЇНА У МІЖНАРОДНИХ РЕЙТИНГАХ

Мета: дослідити місце України у рейтингу Глобального індексу інновацій, рейтингу Doing Business, рейтингу розвитку інформаційно-комунікаційних технологій.

Практичні завдання для самостійної роботи до теми 9

Завдання 9.1.

За даними Світового Банку визначити, які компоненти враховуються для оцінювання складників міжнародного рейтингу Doing Business: реєстрація підприємств; отримання дозволу на будівництво; підключення до системи електропостачання; реєстрація власності; легкість отримання кредитів; захист міноритарних інвесторів; нюанси оподаткування; забезпечення виконання контрактів; порядок прийому на роботу; ліквідація підприємств.

Проаналізувати компоненти складників міжнародного рейтингу Doing Business за останні десять років. Результати проведеного аналізу представити у вигляді таблиці (табл. 9.1). Охарактеризувати виявлені тенденції.

Таблиця 9.1

Динаміка компонент складника «Реєстрація підприємств»
за 20__-20__рр.

Компонента/Рік	20__	20__	20__	20__	20__	20__	20__	20__	20__	20__

Завдання для самостійної роботи до теми 9

1. Визначити та охарактеризувати основні проблеми, що перешкоджають випуску і реалізації вітчизняної інноваційної продукції на світовому ринку.

2. Визначити та систематизувати погляди зарубіжних учених щодо основних проблем, які перешкоджають розвитку малого і середнього бізнесу в Україні.

Контрольні питання за темою 9

1. Які країни є лідерами експорту високотехнологічної продукції у світі за 2011-2018 рр.?
2. Які показники використовуються для розрахунку Глобального індексу інновацій?
3. Які позиції посідає Україна у Глобальному рейтингу інновацій?
4. Які показники включено для визначення рейтингу Doing Business?
5. Які позиції посідає Україна у рейтингу Doing Business?
6. Які показники включено для визначення індексу розвитку інформаційно-комунікаційних технологій?

Тести до теми 9

1. *Складниками визначення Глобальному індексу інновацій виступають показники за наступними напрямками:*
 - А) людський капітал і дослідження;
 - Б) рівень оподаткування;
 - В) інфраструктура;
 - Г) процедури ліквідації підприємств.

 2. *У Глобальному індексу інновацій країною лідером за період 2011-2018рр. була:*
 - А) Ірландія;
 - Б) США;
 - В) Швейцарія;
 - Г) Ісландія.

 3. *Показниками для визначення рейтингу Doing Business є:*
 - А) розвиток внутрішнього ринку;
 - Б) рівень оподаткування;
 - В) реєстрація підприємств;
 - Г) легкість отримання кредитів.
- Рекомендована література [36; 37; 43; 56; 64; 74; 75; 98; 100; 101; 102].**

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України: чинне законодавство станом на 01.01.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення 19.03.2020).
2. Господарський Кодекс України: чинне законодавство станом на 13.0.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення 20.03.2020).
3. Податковий Кодекс України: чинне законодавство станом на 29.12.2019р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 19.03.2020).
4. Митний Кодекс України: чинне законодавство станом на 13.0.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> (дата звернення 20.03.2020).
5. Закон України «Про Кабінет Міністрів»: чинне законодавство станом на 27.12.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18> (дата звернення 20.03.2020).
6. Закону України «Про Національний банк»: чинне законодавство станом на 19.01.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14> (дата звернення 19.03.2020).
7. Закон України «Про Торгово-промислові палати в Україні»: чинне законодавство станом на 01.01.2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671/97-вр> (дата звернення 20.03.2020).
8. Закони України «Про зовнішньоекономічну діяльність»: чинне законодавство станом на 13.02.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12> (дата звернення 19.03.2020).
9. Закон України «Про режим іноземного інвестування»: чинне законодавство станом на 01.02.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-вр> (дата звернення 19.03.2020).

10. Закон України «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони»: чинне законодавство станом на 16.09.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1678-18#n2> (дата звернення 19.03.2020).
11. Закон України «Про валюту і валютні операції»: чинне законодавство станом на 13.02.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19> (дата звернення 20.03.2020).
12. Закон України «Про банки і банківську діяльність»: чинне законодавство станом на 13.02.2020р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> (дата звернення 20.03.2020).
13. Закон України «Про міжнародні договори»: чинне законодавство станом на 02.01.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15> (дата звернення 19.03.2020).
14. Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж»: чинне законодавство станом на 15.12.2007 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12> (дата звернення 20.03.2020).
15. Закон України «Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну»: чинне законодавство на 13.02.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-14> (дата звернення 20.03.2020).
16. Закон України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту»: чинне законодавства на 13.02.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/330-14> (дата звернення 20.03.2020).
17. Закон України «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту»: чинне законодавство на 04.10.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/331-14/ed20181004#n12> (дата звернення 20.03.2020).

18. Закон України «Про ратифікацію Протоколу про вступ України до Світової організації торгівлі»: чинне законодавство станом на 10.04.2008 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/250-17> (дата звернення 19.03.2020).
19. Інструкція «Про порядок валютного нагляду банків за дотриманням резидентами граничних строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів»: затв. Постановою Правління Національного банку України від 02.01.2019 р. № 7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007500-19> (дата звернення 20.03.2020).
20. Меморандум взаєморозуміння між Урядом України і Організацією економічного співробітництва та розвитку щодо поглиблення співробітництва № 966_03 від 15.06.2018 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966_003 (дата звернення 20.03.2020).
21. Повідомлення «Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну гнучких пористих плит, блоків та листів з пінополіуретанів незалежно від країни походження та експорту»: Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі від 26.05.2016 р. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=09d7dfe3-d13f-474f-b386-861e14424a80&tag=OfitsiiniPovidomlenniaProRishenniaMizhvidomchoiKomisiiZMizhnarodnoiTorgivli> (дата звернення 19.03.2020).
22. Положення «Про Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства»: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 24.12.2019р. №838-2019-п. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/838-2019-п> (дата звернення 19.03.2020).
23. Положення «Про Міністерство закордонних справ України»: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 19.01.2019р. № 281-2016-п. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/281-2016-п> (дата звернення 19.03.2020).

24. Положення «Про Міністерство фінансів України»: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 28.01.2020р. № 375-2014-п. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/375-2014-п> (дата звернення 18.03.2020).
25. Положення «Про Державна фіскальна служба України»: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 27.09.2019р. № 236-2014-п. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-п> (дата звернення 20.03.2020).
26. Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів): затв. Наказом Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 13.08.2013р. № z0833-01. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0833-01> (дата звернення 20.03.2020).
27. Положення «Про порядок ліцензування експорту товарів»: затв. Наказом Міністерства економіки України від 04.12.2015р. № z0937-09. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-09> (дата звернення 20.03.2020).
28. Положення про валютний нагляд: затв. Постановою Правління Національного банку України від 03.01.2019 р. № 13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013500-19#n15> (дата звернення 20.03.2020).
29. Положення про порядок надання банками Національному банку України інформації щодо договорів, які передбачають виконання резидентами боргових зобов'язань перед нерезидентами-кредиторами за залученими резидентами кредитами, позиками: Постановою Правління Національного банку України від 02.01.2019 р. № 6. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0006500-19> (дата звернення 20.03.2020).
30. Порядок проведення розслідувань з метою встановлення фактів дискримінаційних та/або недружніх дій з боку інших держав, митних союзів чи економічних угруповань щодо законних прав та інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України: затв. Постановою Кабінету Міністрів

України від 24.06.2011 № 2120-99-п. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-99-п> (дата звернення 20.03.2020).

31. Порядок видачі висновку щодо продовження граничних строків розрахунків за окремими операціями з експорту та імпорту товарів, встановлених Національним банком України: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 13.02.2019 р. № 104. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/104-2019-п> (дата звернення 20.03.2020).
32. Про Концепцію державної міграційної політики: затв. Наказом Президента України від 30.05.2011р. №№622/2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/622/2011> (дата звернення 20.03.2020).
33. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту ООН від 24.10.1970р. №995_569: чинне законодавство станом на 13.0.2020 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_569 (дата звернення 20.03.2020).
34. Хартія економічних прав і обов'язків держав: чинне законодавство станом на 13.02.2020 від 12.12.197 р. № 995_077 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_077 (дата звернення 18.03.2020).
35. Бережна Г.В. Особливості експорту та імпорту послуг України. *Держава та регіони. Серія «Економіка та підприємництво»*. 2013. № 1 (70). С. 35-40.
36. Бестужева С.В. Міжнародна економічна діяльність України : навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. 268 с.
37. Біла книга. Як реалізувати експортний потенціал України за умов глобалізації. URL: chrome-extension://encfpfilknmenlmjemepncnlbbjlabkc/http://platforma-msb.org/wp-content/uploads/2016/06/White_book_export_UKR_2016.pdf (дата звернення 17.03.2020).

38. Вербіцька І.І. Управління економічними ризиками зовнішньоекономічної діяльності підприємств: автореф. дис. на здобуття наук ступеня канд. економ. наук. спец 08.00.04. Тернопіль. 2011. 20с.
39. Власюк Т.О. Оптимізація імпортової політики як чинник зовнішньоторговельної безпеки. *Проблеми економіки*. 2015. № 3. С. 39-51.
40. Власюк Т.О. Стан і тенденції зовнішньоторговельної діяльності України: виклики для економічної безпеки та способи подолання. *Стратегічні пріоритети*. 2015. №4 (37). С.48-58.
41. Ганич О.А. Напрями вдосконалення інституту відповідальності суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності при здійсненні експортних операцій. *Вісник ІЕПД НАН України*. 2010. №1. С. 115-124.
42. Гвоздева Е.А. Риск-менеджмент: учебное пособие для студентов очной и заочной форм обучения направления подготовки «Экономика». Рубцовск: Рубцовский индустриальный институт. 2015. 86 с.
43. Герасимчук В. Г., Войтко С.В. Міжнародна економіка : навч. посіб. Київ: Знання, 2009. 302 с.
44. Глобалізація та регіоналізація: виклики для економіки України: монографія /Білик Р.С. та ін. Чернівці: Рута, 2010. 516 с.
45. Глущенко Я.І. Темпоральний і структурний аналіз міжнародної торгівлі товарами України. Сучасні можливості забезпечення розвитку міжнародних відносин та економіко-політичного процесу: матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції. Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2019. С.40-43.
46. Глущенко Я.І., Сторчак В. М. Аналіз зовнішньоторговельних відносин України і Китайської Народної Республіки. *Економіка і суспільство*. 2018. № 16. С.50-57.
47. Глущенко Я.І. Внутрішній контроль зовнішньоекономічного договору: інформаційно-організаційні та методичні аспекти. *Причорноморські економічні студії*. 2017. №16. С.64-68.

- 48.Глуценко Я.І. Особливості експорту та імпорту транспортних послуг України. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2017. № 4(36). С.9-12.
- 49.Глуценко Я.І. Оцінка стану інноваційної діяльності промислових підприємств України. *Економіка, фінанси, право*. 2016. №5/3. С.34-37.
- 50.Григорова-Беренда Л.І., Шуба М.В. Теорія і практика зовнішньої торгівлі: навч. посіб. Харків: Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2016. 136 с.
- 51.Гулиева М.С. Характер рисков в международной торговле и механизмы их предотвращения: автореф. дис. на соискание кандид. эконом. наук: 08.00.14 Мировая экономика. ВПО «Российский государственный торгово-экономический университет». Москва. 2011. 25с.
- 52.Дем'янюк О.Б. Спеціальні заходи у захисті національного товаровиробника на внутрішньому ринку. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 8. Ч. 1. С. 164-169.
- 53.Двуліт З., Семенюк А. Державне регулювання міжнародної торгівлі транспортними послугами. *Збірник наукових праць ДЕТУТ. Серія «Економіка і управління»*. 2013. Вип. 23-24. С.231-235.
- 54.Дячек В.В., Колосовська О.Д., Оніщенко В.С. Особливості використання форм міжнародних розрахунків українськими підприємствами під час здійснення зовнішньоекономічної діяльності. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Вип. 21. С. 70-76.
- 55.Дорофеева Х. М. Аналіз міжнародного вантажообігу України та проблеми розвитку української транспортної системи. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2014. Вип. 2 С.66-69.
56. Задольський А.М., Грінько І.М. Міжнародна економічна діяльність України: навчальний посібник. Київ: НТУУ «КПІ», 2011. 187 с.

57. Зайцев В.Є. Тенденції та особливості розвитку посткризового світового ринку послуг в умовах глобалізації. URL: [http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/vamsue_2011_2\(46\)_7.pdf](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/vamsue_2011_2(46)_7.pdf) (дата звернення 25 03.2020).
58. Зовнішньоекономічна діяльність: підприємство-регіон / Ю.Г. Козак та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 240с.
59. Зовнішня торгівля України товарами та послугами у 2014 році: стат. зб. Київ : ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2015. 154 с.
60. Зовнішня торгівля України товарами та послугами у 2015 році: стат. зб. Київ : ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2016. 156 с.
61. Зовнішня торгівля України товарами та послугами у 2016 році: стат. зб. Київ : ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2017. 153 с.
62. Зовнішня торгівля України товарами та послугами у 2017 році: стат. зб. Київ: ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2018. 148 с.
63. Зовнішня торгівля України : стат. зб. Житомир: ТОВ «БУК-ДРУК». 2019. 172 с.
64. Козак Ю.Г. Логвінова Н.С., Батанова Т.В. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: сучасні особливості функціонування та аналізу розвитку: монографія. Одеса : Одеський національний економічний університет, 2012. 182 с.
65. Колосінська М.І., Колосінській Є.Ю. Система статистичних показників оцінювання туристичної сфери країни. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Вип.7. Ч. 2. С.17-21.
66. Корнієнко О.О. Особливості сучасного етапу міжнародних міграційних процесів. *Економічний простір*. 2015. №104. С.28-43.
67. Крамарева О.М. Зовнішньоекономічна діяльність в Україні: аналіз і стратегія розвитку. *Теорія та практика державного*

- управління*. 2011. Вип. 1 (32). URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Trdu_2011_1_64.pdf (дата звернення 15.03.2020).
68. Курочкіна І.Г. Аналіз тенденцій розвитку світової торгівлі товарами та послугами. *БізнесІнформ*. 2015. № 9. С. 37-42.
69. Малиновська О.А. Міграційна політика: глобальний аспект та українські реалії: монографія. Київ: НІСД, 2018. 472с.
70. Маркевич К., Сіденко В., Юрчишин В. Перспективи виходу України на ринки висхідних країн. Аналітична доповідь. Київ: Заповіт, 2015. 116с.
71. Мельник С.І., Горбан І.М., Цуп М.Ю. Сутність і класифікація національних економічних інтересів. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія економічна*. 2014. Вип. 1. С. 57-66. URL: http://www.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyku/nvse/01_2014/14msinei.pdf (дата звернення 2.03.2020).
72. Міграційна політика Європейського Союзу: виклики та уроки для України / Малиновська О.А. та ін. Київ : НІСД, 2014. 48 с.
73. Міграційний профіль України 2010-2014: зб. аналіт. та статис. Інформації. Київ, 2015. 79 с. URL: https://dmsu.gov.ua/assets/files/mig_profil/pr2014.pdf (дата звернення 17.04.2020).
74. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини : навч. посібник / Т.В. Шталь та ін. Харків : «Видавництво «Форт», 2015. 364с.
75. Міжнародна торгівля: підручник / Козак Ю.Г. та ін. Київ-Катовіце-Краков: Центр учбової літератури, 2015. 272 с.
76. Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі ухвалила рішення для захисту українських товаровиробників. *Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі: веб-сайт*. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=7fa88650-8169-4472-9271-75fa0362097e&title=MizhvidomchaKomisiiaZMizhnarodnoiTorgivl>

iUkhvalilaRishenniaDliaZakhistuUkrainskikhTovarovirobnikiv
(дата звернення 11.04.2020).

77. МКМТ розпочала антидемпінгове розслідування щодо імпорту в Україну сталевих труб з Китаю. *Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі*: веб-сайт. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=b5986302-239d-454a-82bc-6270ea60f4c8&title=MkmtRozpochalaAntidempingoveRozsliduvanniaSchodoImportuVUkrainuStalevikhTrubZKitaiu> (дата звернення 14.03.2020).
78. Надточій А.О. Причини зовнішньої трудової міграції та оцінка її наслідків для економіки України. *Теорія та практика державного управління*. 2015. Вип. 1 (48). С. 106-113.
79. Новикова М.В. Міжнародна економічна діяльність України : курс лекцій. Київ : Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2009. 116 с.
80. Новицький В.Є. Міжнародна економічна діяльність України: підручник. Київ: КНЕУ, 2003. 948 с.
81. Оливко О. Концептуальні засади формування глобального ринку праці. *Економічний аналіз*. 2013. Вип. 12. Ч. 4. С. 281-285.
82. Парфіненко А.Ю. Міжнародний туризм в Україні: геополітичні аспекти глобального явища. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2015. Вип. 126. Ч. I. С. 12-21.
83. Пікулик О.Б. Україна на міжнародному ринку транспортних послуг. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2008. №6. С. 103-108.
84. Поліщук О.В., Василевський В.О. Проблеми міграції робочої сили в Україні. URL: jrn1.nau.edu.ua/index.php/IMV/article/download/.../6659.
85. Презентація огляд ринку консалтингових послуг в Україні. *Маркетинг в Україні*. 2010. № 6. С. 46-49.
86. Пристай Т. Коло правомочних осіб, які беруть участь у захисті прав та законних інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. *Вісник львівського університету. Серія юридична*. 2014. випуск 59. С. 222-228.

87. Пристай Т. Господарсько-правові засоби захисту суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності в чинному законодавстві. *Економіка і право*. 2013. № 1. С. 84-88.
88. Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну гнучких пористих плит, блоків та листів з пінополіуретанів незалежно від країни походження та експорту. *Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі*: веб-сайт. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/FN020742?an=5> (дата звернення 15.03.2020).
89. Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну гнучких пористих плит, блоків та листів з пінополіуретанів незалежно від країни походження та експорту. *Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі*: веб-сайт. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/FN020742?an=5>
90. Салькова І.Ю., Сторожук О.Л. Аналіз структури експорту продукції АПК. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 9 С. 184-187.
91. Свідерська А. Поняття та класифікація ризиків у зовнішньоекономічній діяльності підприємства. *Галицький економічний вісник*. 2014. Том 46. № 3. С. 113-121.
92. Стадник М.О. Нормативно-правове забезпечення механізму регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2010. № 6. Т.2. С. 114-116.
93. Старостіна А.О., Кравченко В.А. Зовнішньоторговельні ризики в умовах світової фінансово-економічної кризи: порівняльний аналіз діяльності українських і угорських компаній. *Зовнішня торгівля: економіки, фінанси, право*. 2012. № 4. С.14-18.
94. Структурні зміни у світовій торгівлі як чинник розвитку внутрішнього ринку України : монографія / Т.О Осташко та ін. Київ: НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогноз. НАН України». 2019. 350с. URL: <http://ief.org.ua/docs/mg/310.pdf>
95. Тарахуна О.М., Клименко І.С., Амеліна Н.К. Тенденції розвитку ринку консалтингових послуг в Україні. *Економіка та управління на транспорті*. 2017. Вип. 4. С. 129-135.

- 96.Теребух А.А., Макар О.П., Ільницька Г.Я. Проблеми розвитку міжнародного туризму в Україні. *Молодий вчений*. 2015. № 11(26). С. 126-129.
- 97.Федик М.В. Типологізація видів та об'єктів консалтингу в системі зовнішньоекономічної діяльності. *Вісник Дніпропетровського університету . Серія «Економіка»*. 2010. Вип. 4(3). С.166-172.
- 98.Шталь Т.В., Доброскок Ю.Б., Тищенко О.О. Международная экономическая деятельность Украины: консп. лекций. Харьков: Харьковский государственный университет питания и торговли. 2016. 197с. URL: <http://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/960/1/%D0%9A%D1%83%D1%80%D1%81%20%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86%D0%B8%D0%B9%20%D1%80.%D1%8F%D0%B7..pdf> (дата звернення 28.03.2020)
- 99.International migrant stock: The 2017 revision. Total international migrant stock / International Organization for migration. URL: <http://www.un.org/en/development/desa/population/migration/data/index.asp>. (дата звернення 23.03.2020).
100. The Global Innovation Index. URL : https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2018.pdf. (дата звернення 02.03.2020).
101. The Global Innovation Index. URL : <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2019-report> (дата звернення 24.03.2020).
102. The Global Innovation Index. URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2017.pdf. (дата звернення 24.03.2020).
103. The World Bank. High-technology export. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/TX.VAL.TECH.CD> (дата звернення 17.03.2020).
104. The World Bank. Transport services (% of commercial service exports). URL: <https://data.worldbank.org/indicator/TX.VAL.TRAN.ZS.WT> (дата звернення 04.04.2020).

105. The World Bank. Insurance and financial services (% of commercial service exports). URL: <https://data.worldbank.org/indicator/TX.VAL.INSF.ZS.WT> (дата звернення 04.04.2020).
106. The World Bank. Travel services (% of commercial service exports). URL: <https://data.worldbank.org/indicator/TX.VAL.TRVL.ZS.WT> (дата звернення 04.04.2020).
107. The World Bank. Computer, communications and other services (% of commercial service exports). URL: <https://data.worldbank.org/indicator/TX.VAL.OTHR.ZS.WT> (дата звернення 04.04.2020).
108. Doingbusiness. Рейтинг України з міжнародної торгівлі за 2015-2019рр. URL: <https://russian.doingbusiness.org/ru/custom-query> (дата звернення 20.03.2020).
109. The World Bank. Services, value added (annual % growth). URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NV.SRV.TOTL.KD.ZG> (дата звернення 04.04.2020).
110. Measuring the Information Society Report 2014. International Telecommunication Union. URL : <https://www.itu.int/net4/ITU-D/idi/2017/index.html> (дата звернення 27.03.2020).
111. Measuring the Information Society Report 2016. International Telecommunication Union. URL : <https://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Documents/publications/misr2016/MISR2016-w4.pdf> (дата звернення 27.03.2020).
112. ICT Development Index 2017. International Telecommunication Union. URL : <https://www.itu.int/net4/ITU-D/idi/2017/index.html> (дата звернення 27.03.2020).